

Nr 9

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående formerna för beslut om jaktvårdsområde.

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nr 328 i första kammaren av herr *Svedberg, Lage, m.fl.* och nr 400 i andra kammaren av herr *Trana m.fl.*

I motionerna, som är likalydande, hemställes, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om skyndsamt utredning avseende förslag om vad som bör åtgöras för att infoga bestämmelserna för beslut om bildande och bibehållande av jaktvårdsområde i samklang med vad som i övrigt gäller vid besluts fattande i allmänna angelägenheter».

Till stöd för yrkandet anförs bl.a. följande. Motionärerna erinrar om att den innevarande stränga vintern drabbar vårt lands vildnad och särskilt rådjuren hårt. Svårigheterna sägs i första hand gå ut över viltet i de marker, där ingen viltvård bedrivs. Där en ansvarsmedveten och organiserad viltvård är en normal företeelse uppstår inga problem, även om vintern blir mycket lång och snörik. Enligt motionärernas mening är det emellertid inte bara de nu aktuella förhållandena, som talar för behovet av en snabbt utvidgad viltvård. Samhällets pågående omdaningsprocess på fritidsområdet anses sålunda komma att medföra hämmande biverkningar för vildnadens naturliga livsbetingelser, såvida inte gynnsammare förutsättningar för en organiserad viltvård skapas. Motionärerna förklarar, att jaktvårdsområdena, där sådana kunnat genomföras, har en utomordentligt stor betydelse för viltvården. Bildandet av jaktvårdsområden kringgärdas emellertid enligt motionärernas mening av ålderdomliga och helt odemokratiska rösträttsbestämmelser, som på ett synnerligen effektivt sätt försvårar tillkomsten av sådana områden.

Beträffande motionernas fullständiga innehåll hänvisar utskottet till motionen II: 400.

Gällande rätt

Enligt 1 § andra stycket lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt bör jakt-rättsinnehavare genom ändamålsenlig och efter tillgången på villebråd lämpad jakt ävensom, där så lämpligen kan ske, genom åtgärder för villebrådens skydd och förkovran sörja för bevarandet av ett artrikt och livskraftigt villebrådsbestånd (jaktvård). Kravet på god jaktvård utgör grunden för regler-

na om bildande av jaktvårdsområde. Bestämmelser härom lämnas i 10—13 §§ jaktlagen. Ägare av särskilda fastigheter kan sålunda i syfte att främja jaktvården på fastigheterna besluta att dessa helt eller delvis skall tillsammans utgöra jaktvårdsområde (10 § 1 mom. första stycket). Jaktvårdsområde skall, efter vad delägarna beslutar, bildas för visst antal år, lägst 10 år och högst 25. Beslut om bildande av jaktvårdsområde skall också innehålla de huvudsakliga grunderna i fråga om dels hur jakten på området får utövas och viltvården handhas, dels fastighetsägares skyldighet att på sin mark tåla, anlägga eller underhålla inrättning för jaktvårdens tillgodoseende (10 § 1 mom. andra stycket).

Väckes förslag om bildande av jaktvårdsområde och enas icke samtliga fastighetsägare härom eller angående tiden för jaktvårdsområdets bestånd eller övriga frågor som avses i 1 mom. andra stycket, skall förslaget prövas vid förrättning på stället. Sådan förrättning skall hållas av förrättningsman som länsstyrelsen förordnar (10 § 2 mom.). Beslut om bildande av jaktvårdsområde är ej giltigt, om inte de vilka biträder beslutet utgör minst tre fjärdedelar av antalet fastighetsägare och tillika äger minst tre fjärdedelar av den mark varom är fråga. Mark, som i avseende på läge, form och övrig beskaffenhet finnes lämpligen böra bestå såsom eget jaktvårdsområde, får icke mot ägarens bestridande anslutas till jaktvårdsområde (10 § 3 mom.). I skärgård får jaktvårdsområde bildas även av allenast en fastighet. Beslut om bildande av sådant jaktvårdsområde är ej giltigt, om inte de vilka biträder beslutet utgör minst tre fjärdedelar av antalet delägare i fastigheten och tillika äger minst tre fjärdedelar av densamma (10 § 4 mom.).

Fastighetsägarna kan inom ett år före utgången av den tid, för vilken jaktvårdsområde bildats, vid sammanträde besluta att området skall fortbestå under ytterligare visst antal år, lägst 10 år och högst 25. För beslutets giltighet fordras att det biträts av flertalet bland de röstande samt vidare att icke nejröster avgivits av mer än en fjärdedel av hela antalet fastighetsägare eller av fastighetsägare, som äger mer än en fjärdedel av den i området ingående marken, eller, i fall som avses i 4 mom., en fjärdedel av fastigheten (10 § 5 mom.).

För beslut om ändring av jaktvårdsområdets omfattning eller i fråga, beträffande vilken jämlikt 1 mom. andra stycket bestämmelser skall meddelas i beslutet om områdets bildande, skall föreskrifterna om bildande av jaktvårdsområde äga motsvarande tillämpning. Fattas sådant beslut i samband med beslut som avses i 5 mom., skall dock i stället tillämpas vad där är stadgat. Innebär i dylikt fall beslutet att mark skall uteslutas ur eller anslutas till jaktvårdsområdet, erfordras samtycke av ägaren till den marken (10 § 6 mom.).

För giltigheten av beslut enligt 10 § fordras fastställelse av länsstyrelsen.

Länsstyrelsen skall tillse att beslutet tillkommit i laga ordning och överensstämmer med lag och författning liksom att det är tjänligt för jaktvårdens främjande och icke kränker enskild rätt. Beslutet skall av länsstyrelsen antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppges (11 § 1 mom.). Ingår i jaktvårdsområde fastighet som huvudsakligen utgör gård eller trädgård eller eljest väsentligen saknar betydelse för jaktvården på området, äger länsstyrelsen förordna att fastigheten ej längre skall tillhöra jaktvårdsområdet. Ansökan om sådant förordnande får göras av envar som äger del i området. De övriga delägarna skall få tillfälle att yttra sig över ansökningen (11 § 2 mom.). Meddelande om beslut, som länsstyrelse fattar enligt 11 §, skall införas i tidning inom orten. Mot beslutet kan talan föras hos Konungen genom besvär, vilka skall ha inkommit till jordbruksdepartementet inom två månader från den dag då meddelandet infördes i tidningen (11 § 3 mom.). Beslut enligt 10 § gäller även mot ny fastighetsägare (12 § 1 mom.).

I frågor som rör jaktvårdsområde har varje fastighetsägare en röst, om annorlunda ej bestämts i de för området gällande grunderna för jaktutövningen och viltvården (13 § 1 mom.). Den som har jakträtt på mark som ingår i jaktvårdsområde äger närvara vid sammanträde med fastighetsägarna inom området samt därvid yttra sig och avge förslag (13 § 2 mom.). Inom jaktvårdsområde får rätten till all jakt eller till jakt efter särskild viltbrädsart ej upplåtas till annan, om inte samtliga fastighetsägare är ense därom. Fastighetsägare får ej förvägras att till annan upplåta honom tillkommande jakträtt inom jaktvårdsområde, såvida icke upplåtelsen befinnes olämplig med hänsyn till jaktvården eller eljest länder övriga fastighetsägare till avsevärt men (13 § 3 mom.). Menar den vars rätt beröres av beslut, som fattas angående jaktutövningen eller upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde, att beslutet icke tillkommit i behörig ordning eller att det eljest strider mot lag eller författning eller kränker hans enskilda rätt, kan han föra talan mot beslutet hos länsstyrelsen inom viss tid från delfåendet. Beslut angående jaktutövningen skall, om länsstyrelsen ej förordnar annorlunda, lända till efterrättelse utan hinder av att talan föres mot beslutet. Beslut angående jaktutövningen skall, om länsstyrelsen ej förordnar annorlunda, lända till efterrättelse utan hinder av att talan föres mot beslutet (13 § 4 mom.).

Tillämpningsföreskrifter till jaktlagens bestämmelser om jaktvårdsområden har intagits i 38—42 §§ jaktstadgan den 3 juni 1938.

Förarbeten m.m.

I tredje lagutskottets utlåtande nr 9 år 1965 redogörs för den utveckling, som har lett fram till den nu gällande lagstiftningen om jaktvårdsområden. Utskottet hänvisar till denna redogörelse.

1965 års riksdag

I motioner vid 1965 års riksdag hemställdes om utredning huruvida bl.a. bestämmelserna om majoritetstal för beslut om tillskapande av jaktvårdsområde kan anses befrämja i jaktlagens 10 § 1 mom. angivna syfte med jaktvårdsområde eller anses stå i överensstämmelse med de lagregler, som på andra områden allmänt tillämpas vid besluts fattande rörande frågor av samhällligt intresse.

Motionerna behandlades av tredje lagutskottet i ovan nämnda utlåtande nr 9. I utlåtandet, som godkändes av riksdagen, anförde utskottet bl.a. följande.

Ifrågavarande bestämmelser har fått sin nuvarande utformning genom lagstiftning år 1963, vilken trätt i kraft den 1 januari 1964. Lagändringen, som innebar en mildring av tidigare gällande majoritetskrav, ansågs av riksdagen ägnad att främja tillkomsten och vidmakthållandet av lämpliga jaktvårdsområden. Någon närmare erfarenhet av de nya reglernas verkningar i nämnt hänseende kan uppenbarligen ännu ej ha vunnits. Skäl kan därför — i vart fall för närvarande — ej anses föreligga för en utredning i enlighet med motionärernas förslag.

Vissa uppgifter om antalet jaktvårdsområden m.m.

Enligt uppgifter i Svenska jägareförbundets årsredogörelser var antalet jaktvårdsområden m.m. per den 30 juni nedan nämnda år följande.

	Antal	Areal hektar	Antal fastighetsägare
1961	1 239	5 615 276	84 401
1962	1 239	5 627 752	83 975
1963	1 262	5 609 148	84 293
1964	1 280	5 627 381	84 401
1965	1 311	5 642 805	84 734

Jaktvårdsområdenas areal motsvarar omkring en femtedel av landets totala areal av åker, äng och skogsmark.

Utskottet

Enligt jaktlagen kan ägare av särskilda fastigheter i syfte att främja jaktvården på fastigheterna besluta att dessa under viss tid helt eller delvis skall tillsammans utgöra ett jaktvårdsområde. I fall då enighet inte föreligger, kan ett sådant beslut genomföras av en på visst sätt bestämd majoritet. Beslutet skall sålunda biträdas av minst tre fjärdedelar av samtliga

fastighetsägare inom området, vilka tillsammans skall äga minst tre fjärdedelar av marken i fråga. Jämväl beslutet om förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd kan genomföras av en majoritet bland fastighetsägarna. Beslutet skall härvid biträdas av flertalet bland de röstande. Nej-röster får dock inte ha avgivits av mer än en fjärdedel av hela antalet fastighetsägare eller av fastighetsägare, som äger mer än en fjärdedel av den mark som ingår i området.

På sätt ovan redovisas riktas i motionerna kritik mot de angivna beslutsreglerna. Dessa anses motverka områdesbildningens syfte och ej överensstämma med andra stadganden om beslut i frågor av allmänt intresse. Motionärerna hemställer om en utredning i ämnet.

Av den inledande redogörelsen framgår att de nu existerande jaktvårdsområdena omfattar en areal av drygt 5,5 miljoner ha och berör nära 85 000 fastighetsägare.

Som anförts i motionerna har den innevarande kalla och snörika vintern drabbat djurlivet och särskilt rådjuren mycket hårt. De senare synes på många håll ha decimerats på ett oroväckande sätt. Det måste anses vara en angelägenhet av vikt att söka förebygga att det vilda drabbas av sådana förluster. Genom en organiserad viltvård kan uppenbarligen mycket göras i detta hänseende. Utskottet delar uppfattningen att jaktvårdsområdena härvidlag spelar en stor roll. Ehuru det inte får glömmas att ett gott viltvårdsarbete i många fall bedrivs även på marker, som inte tillhör jaktvårdsområden, synes dock bildandet av sådana i allmänhet förbättra förutsättningarna för att få till stånd en effektiv viltvård. Utskottet hyser därför sympati för tanken att tillkomsten av jaktvårdsområden bör främjas. När det gäller frågan huruvida något nu bör göras från lagstiftningssynpunkt i den riktning motionärerna föreslagit måste man emellertid ta hänsyn till att majoritetskraven mildrats genom lagändring som trätt i kraft den 1 januari 1964 och att någon mera ingående erfarenhet av de nya reglernas verkningar ännu ej torde ha vunnits. Det är därför även oklart huruvida majoritetskraven i större utsträckning hindrar bildandet eller fortbeståndet av lämpliga jaktvårdsområden, där förutsättningar för sådana i övrigt är för handen. En frivillig anslutning av alla jordägare inom området, som är intresserade av jakt och viltvård, är under alla förhållanden eftersträfvärd, eftersom härigenom skapas de bästa garantierna för ett fullföljande av syftet med jaktvårdsområdets bildande.

Enligt utskottets mening är det inte uteslutet att åtskilligt skulle stå att vinna på detta område genom en intensifierad upplysningsverksamhet och andra lämpliga initiativ. Här torde inte minst det centrala organet för tillsyn över jakten och viltvården samt jägarnas organisationer kunna bidra. I avbidan på att dylika åtgärder vidtas och att ytterligare erfarenhet vinnas av verkningarna av de nyssnämnda ändringarna beträffande majoritets-

kraven bör enligt utskottets mening frågan om lagstiftningsåtgärder anstå.

Utskottet får på grund av vad sålunda anförts hemställa,

att förevarande motioner, I:328 och II:400, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 1 mars 1966

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Alexanderson, Svante Kristiansson, Ebbe Ohlsson, Erik Jansson, Nils-Eric Gustafsson, Åkesson, Herbert Larsson och Wirmark;

från andra kammaren: herrar Nyberg, Grebäck, Hedin, Svenning, Hamrin i Kalmar, fröken Anderson i Lerum, fru Ekroth och herr Hammarberg.